

Ehdotus neuvoston asetukseksi perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta ja asetusten (ETY) N:o 1017/68, (ETY) N:o 2988/74, (ETY) N:o 4056/86 ja (ETY) N:o 3975/87 muuttamisesta

(2000/C 365 E/28)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

KOM(2000) 582 lopull. — 2000/0243(CNS)

(Komission esittämä 28 syyskuuta 2000)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

seen. Se merkitsee myös huomattavia kustannuksia yrityksille.

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 83 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Jos luodaan järjestely sen varmistamiseksi, että kilpailu yhteismarkkinoilla ei vääristy, on huolehdittava perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan tehokkaasta ja yhtenäisestä soveltamisesta yhteisössä. Perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, 6 päivänä helmikuuta 1962 annettu neuvoston asetus N:o 17⁽¹⁾, on mahdollistanut sellaisen yhteisön kilpailupolitiikan kehittämisen, joka on edistänyt kilpailukulttuurin leviämistä yhteisössä. Nyt on kuitenkin aika tarkistaa mainitun asetuksen säännöksiä saatujen kokemusten perusteella, jotta säännökset voidaan sopeuttaa yhdentyneiden markkinoiden ja yhteisön tulevan laajentumisen aiheuttamiin haasteisiin.

(2) On erityisesti tarkasteltava uudelleen kilpailua rajoittavia sopimuksia koskevaan kieltoon 81 artiklan 3 kohdassa määrätyn poikkeuksen toimintatapaa. Perustamissopimuksen 83 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti on syytä ottaa huomioon tarve turvata tehokas valvonta ja tarve yksinkertaistaa hallintoa niin paljon kuin mahdollista.

(3) Asetuksella N:o 17 luodulla keskitetyllä järjestelmällä ei enää pystytä varmistamaan tasapainoa näiden kahden tavoitteen välillä. Se haittaa jäsenvaltioiden tuomioistuimia ja kilpailuviranomaisia niiden soveltaessa yhteisön kilpailusääntöjä, ja siihen sisältyvä ilmoitusjärjestelmä estää komissiota keskittymästä vakavimpien rikkomusten torjumi-

(4) Kyseinen järjestelmä on syytä korvata poikkeuksen suoraan sovellettavuuteen perustuvalla järjestelmällä, jossa jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset ja tuomioistuimet voivat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perustuvan, 81 artiklan 1 kohdan ja 82 artiklan suoraan soveltamista koskevan toimivallan lisäksi soveltaa myös 81 artiklan 3 kohtaa.

(5) On syytä tarkentaa, että asetuksen N:o 17 perusteella kehitetyn oikeuskäytännön mukaisesti 81 artiklan 3 kohdan edellytysten täyttymistä koskeva todistustaakka kuuluu sille osapuolelle, joka vetoaa kyseisestä määräyksestä saatavaan etuun: kyseinen osapuoli pystyy yleensä parhaiten osoittamaan, että mainitun kohdan edellytykset täyttyvät.

(6) Yhteisön kilpailusääntöjen tehokkaan soveltamisen varmistamiseksi kansallisten kilpailuviranomaisten osallistumista siihen on lisättävä. Tätä varten niillä on oltava valtuudet soveltaa yhteisön oikeutta.

(7) Kansallisilla tuomioistuimilla on olennainen tehtävä yhteisön kilpailusääntöjen soveltamisessa. Tuomioistuimet turvaavat yhteisön oikeuteen perustuvat yksilön oikeudet antamalla sitovia päätöksiä niiden välisissä riita-asioissa ja erityisesti määräämällä vahingonkorvauksia rikkomisesta vahinkoa kärsineille. Kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on täydentää tältä osin jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten toimintaa. On siis tarpeen sallia tuomioistuinten soveltaa perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklaa täysimääräisesti.

(8) Taloudellisiin toimijoihin yhteisössä sovellettavien kilpailusääntöjen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi, on tarpeen säätää 83 artiklan 2 kohdan e alakohdan perusteella 81 ja 82 artiklan ja kansallisen kilpailuoikeuden välisestä suhteesta siten, että estetään kansallisen kilpailuoikeuden soveltaminen kyseisissä artikloissa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelytapoihin.

⁽¹⁾ EYVL 13, 21.2.1962, s. 204. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1216/1999 (EYVL L 148, 15.6.1999, s. 5).

- (9) Vaikka uudessa järjestelmässä sääntöjen soveltamista hajautetaan, yhteisön oikeuden yhdenmukaisuus edellyttää, että säännöt määritetään jatkossa keskitetysti. Tätä varten komissiolle on myönnettävä yleinen toimivalta antaa ryhmäpoikkeusasetuksia oikeudellisten puitteiden mukauttamiseksi ja tarkentamiseksi. Tätä toimivaltaa on käytettävä tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten kanssa. Se ei saa rajoittaa neuvoston asetusten (ETY) N:o 1017/68 ⁽¹⁾, (ETY) N:o 4056/86 ⁽²⁾ ja (ETY) N:o 3975/87 ⁽³⁾ soveltamista liikenteen alalla.
- (10) Koska ilmoitusjärjestelmä poistuu, avoimuuden lisäämiseksi voi olla hyödyllistä säätää velvoitteesta rekisteröidä tietyn tyyppiset sopimukset. Komissiolle on annettava valtuudet tällaisen rekisteröintivelvoitteen asettamiseen. Jos rekisteröintijärjestelmä otetaan käyttöön, rekisteröinti ei merkitse oikeutta saada päätös rekisteröidyn sopimuksen yhteensopivuudesta perustamissopimuksen kanssa eikä se saa estää oikeuskeinojen tehokasta käyttöä rikkomistapauksissa.
- (11) Valvoakseen perustamissopimuksen määräysten soveltamista komission on voitava osoittaa yrityksille tai yritysten yhteenliittymille päätöksiä, joissa ne määrätään lopettamaan 81 ja 82 artiklan rikkominen. Vaikka komissio ei määrääkään sakkoa, sen on voitava tehdä päätöksiä, joissa todetaan rikkomisen tapahtuneen, myös sen jälkeen kun rikkominen on loppunut, jos asiaan liittyy oikeutettu etu. Asetuksessa on myös syytä mainita erikseen yhteisöjen tuomioistuimen tunnustama komission oikeus päättää välitoimenpiteistä.
- (12) Jos yritykset esittävät komissiolle kieltopäätökseen tähtävän menettelyn yhteydessä sitoumuksia komission vastalauseiden perusteella, komission on voitava tehdä päätös, jonka mukaan sitoumukset ovat yrityksiä velvoittavia, jotta kolmannet voivat vedota sitoumuksiin kansallisissa tuomioistuimissa ja jotta niiden noudattamatta jättämisestä voidaan määrätä sakkoja ja uhkasakkoja ilman että päätöksessä otetaan kantaa 81 artiklan tai 82 artiklan soveltamiseen.
- (13) Poikkeustapauksissa ja yhteisön yleisen edun niin vaatiessa voi olla tarpeen, että komissio tekee päätöksen, jossa se toteaa, että 81 artiklassa tai 82 artiklassa asetettua kieltä ei sovelleta; tällöin tarkoituksena on oikeuden selvittäminen ja sen johdonmukaisen soveltamisen varmistaminen yhteisössä.
- (14) Komission ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten välisen viranomaisten verkoston, joka soveltaa yhteisön kilpailusääntöjä tiiviissä yhteistyössä, muodostamiseksi on tarpeen luoda tietojensaanti- ja kuulemisjärjestelmiä ja mahdollistaa myös luottamuksellisten tietojen vaihto verkoston jäsenten välillä antaen riittävät takuut yrityksille.
- (15) Sekä kilpailusääntöjen johdonmukaisen soveltamisen taakamiseksi että verkoston moitteettoman hallinnoinnin varmistamiseksi on välttämätöntä säilyttää sääntö, jonka mukaan jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset lopettavat ilman eri toimenpiteitä asian käsittelyn komission aloitessa menettelyn.
- (16) Jotta käsiteltävät asiat voitaisiin kohdentaa verkostossa parhaalla mahdollisella tavalla, on annettava yleinen säännös, jonka mukaan kilpailuviranomainen voi keskeyttää tai lopettaa asian käsittelyn, jos toinen viranomaiskäsittelee tai on käsitellyt kyseistä asiaa, sillä tavoitteena on, että kutakin asiaa käsittelee ainoastaan yksi viranomaiskäsittelee. Säännöksellä ei pidä estää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä komissiolle annettua mahdollisuutta hylätä kantelu yhteisön edun puuttumisen perusteella myös tapauksissa, joissa kilpailuviranomainen ei ole ilmoittanut aikovansa käsitellä asiaa.
- (17) Asetuksella N:o 17 perustettu kilpailunrajoituksia ja määrävää markkina-asemaa käsittelevä neuvoa-antava komitea on toiminut erittäin tyydyttävällä tavalla. Komitea soveltuu erinomaisesti myös uuteen hajautettuun täytäntöönpanojärjestelmään. Uusien säännösten on syytä perustua asetukseen N:o 17 ja samalla komitean toimintaa on tehostettava. Sen vuoksi hyödyllistä antaa komitealle mahdollisuus esittää lausuntonsa kirjallisessa menettelyssä. Neuvoa-antava komitea on myös voitava toimia keskustelufoorumina jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten käsittelemissä asioissa ja edistää osaltaan yhteisön kilpailusääntöjen johdonmukaista soveltamista jatkossakin.

(1) EYVL L 175, 23.7.1968, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla.

(2) EYVL L 378, 31.12.1986, s. 4. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla.

(3) EYVL L 374, 31.12.1987, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 2410/92 (EYVL L 240, 24.8.1992, s. 18).

- (18) Kilpailusääntöjen johdonmukainen soveltaminen edellyttää myös jäsenvaltioiden tuomioistuinten ja komission välisten yhteistyöjärjestelyjen käyttöönottoa. On erityisen hyödyllistä antaa kansallisille tuomioistuimille mahdollisuus pyytää komissiolta tietoja tai lausuntoja yhteisön kilpailuoikeuden soveltamisesta. Toisaalta on tarpeen antaa komissiolle ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisille mahdollisuus esittää kirjallisia tai suullisia huomautuksia tuomioistuimissa tapauksissa, joissa sovelletaan 81 tai 82 artiklan määräyksiä. On syytä varmistaa, että komissiolla ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisilla on mahdollisuus saada riittävät tiedot kansallisissa tuomioistuimissa aloitetuista menettelyistä.
- (19) Oikeusvarmuuden ja yhteisön kilpailusääntöjen yhtenäisen soveltamisen takaamiseksi rinnakkaisen toimivallan järjestelmässä, ristiriitaisen päätösten tekemistä on vältettävä. Kun komissio on tehnyt päätöksen, jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten ja tuomioistuinten on tehtävä kaikkensa välttääkseen sen kanssa ristiriitaiset päätökset. On lisäksi muistettava, että kansalliset tuomioistuimet voivat esittää yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöjä.
- (20) Komissiolla on oltava koko yhteisön kattavat valtuudet vaatia tietoja ja suorittaa tarkastuksia, jotka ovat tarpeen 81 artiklassa kiellettyjen sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen sekä 82 artiklassa kielletyn määräävän aseman väärinkäytön toteamiseksi. Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten on toimittava komission kanssa aktiivisessa yhteistyössä näitä valtuuksia käytettäessä.
- (21) Koska kilpailusääntöjen rikkomisen selville saaminen on yhä vaikeampaa, kilpailun tehokkaan suojelun varmistamiseksi on tarpeen täydentää komission tutkintavaltuuksia. Komissiolle on annettava valtuudet kuulla kaikkia henkilöitä, joilla voi olla hyödyllisiä tietoja, ja kyseisten lausuntojen tallentaminen on mahdollistettava. Komission valtuuttamalla toimihenkilöillä on tarkastusten aikana oltava toimivalta laittaa sinettejä sekä vaatia tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä tietoja.
- (22) On hyödyllistä täsmentää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti kansallisten tuomioistuinten toimivaltuuksia tilanteissa, joissa niiden on kansallisen oikeuden mukaisesti vahvistettava toimenpiteitä, jotka mahdollistavat virka-avun käyttämisen päätöksellä määrätyn tarkastuksen toteuttamiseksi yrityksen vastustaessa sitä.
- (23) Kokemukset ovat myös osoittaneet, että yritysten johtajat ja työntekijät säilyttävät usein ammattiasiakirjoja kodeissaan. Tarkastusten tehokkuuden säilyttämiseksi, komission valtuuttamille toimihenkilöille on annettava valtuudet päästä kaikkiin tiloihin, joissa ammattiasiakirjoja voidaan säilyttää, mukaan lukien yksityiskodit. Näiden valtuuksien käyttäminen edellyttää kuitenkin oikeusviranomaisen määräämistä.
- (24) Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten mahdollisuuksien parantamiseksi soveltaa tehokkaasti 81 ja 82 artiklaa, on hyödyllistä sallia toimenpiteet toisten viranomaisten avustamiseksi tutkinnassa.
- (25) Perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan noudattamisen sekä yrityksille ja yritysten yhteenliittymille tällä asetuksella säädettyjen velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi on voitava määrätä sakkoja ja uhkasakkoja. On syytä vahvistaa myös menettelysääntöjen rikkomisiin sovellettavat asianmukaiset sakkojen määrät.
- (26) Sakkojen ja uhkasakkojen määräämiseen liittyviä vanhentumisaikojen koskevat säännöt vahvistetaan neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2988/74 ⁽¹⁾, joka kattaa myös liikenteen alalla sovellettavat seuraamukset. Rinnakkaisen toimivallan järjestelmässä vanhentumisajan keskeytymiseen johtavien toimien ryhmään on tarpeen lisätä jäsenvaltion kilpailuviranomaisten itsenäisesti toteuttamat menettelyt. Sääntelyn selkeyden vuoksi on suotavaa muuttaa asetusta (ETY) N:o 2988/74 siten, että sen soveltamisalan ulkopuolelle jätetään tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvat seikat ja sisällyttää tähän asetukseen vanhentumisaikaa koskevia säännöksiä.
- (27) Asianomaisille yrityksille on myönnettävä oikeus siihen, että komissio kuulee niitä; kolmansilla, joiden etua päätös saattaa koskea, on oltava tilaisuus esittää huomautuksensa etukäteen, ja tehtyjen päätösten laajasta julkisuudesta on huolehdittava. Samalla kun varmistetaan yritysten puolustautumisoikeudet ja erityisesti tiedonsaantioikeus, on välttämätöntä suojella liikesalaisuuksia. Lisäksi olisi varmistettava, että verkoston sisäinen tietojenvaihto on suojattua.
- (28) Koska yhteisöjen tuomioistuin valvoo perustamissopimuksessa määritellyin edellytyksin kaikkia päätöksiä, jotka komissio tekee tätä asetusta soveltaen, tuomioistuimelle on annettava perustamissopimuksen 229 artiklan mukaisesti täysi harkintavalta niiden komission päätösten osalta, joilla se määrää sakkoja tai uhkasakkoja.

⁽¹⁾ EYVL L 319, 29.11.1974, s. 1.

(29) Asetuksella N:o 17 täytäntöönpannut, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan periaatteet antavat yhteisön toimielimille keskeisen aseman, joka on tarpeen säilyttää; samalla on kuitenkin lisättävä jäsenvaltioiden osallistumista yhteisön kilpailusääntöjen soveltamiseen. Perustamissopimuksen 5 artiklassa tarkoitettujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti tässä asetuksessa säädetään ainoastaan vähimmäisvaatimuksista sen tavoitteen saavuttamiseksi, eli yhteisön kilpailusääntöjen tehokkaan soveltamisen mahdollistamiseksi, eikä siinä ylitetä sitä, mikä on tämän vuoksi tarpeen.

(30) Koska oikeuskäytäntö on vahvistanut, että kilpailusääntöjä sovelletaan liikenteen alalla, se on saatettava tämän asetuksen menettelysäännösten soveltamisalaan. Tästä syystä asetuksia (ETY) N:o 1017/68, (ETY) N:o 4056/86 ja (ETY) N:o 3975/87 on muutettava siten, että poistetaan niiden sisältämät erityiset menettelysäännökset.

(31) Tämän asetuksen nojalla käyttöön otettavan järjestelmän vuoksi on kumottava liikenteen jättämisestä neuvoston asetuksen N:o 17 soveltamisalan ulkopuolelle 26 päivänä marraskuuta 1962 annettu neuvoston asetus N:o 141⁽¹⁾, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 2 päivänä maaliskuuta 1965 annettu neuvoston asetus N:o 19/65/ETY⁽²⁾, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 20 päivänä joulukuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2821/71⁽³⁾, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin lentoliikenteen alalla 14 päivänä joulukuuta 1987 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 3976/87⁽⁴⁾, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin vakuutuslalla 31 päivänä toukokuuta 1991 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1534/91⁽⁵⁾ ja perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta linjaliikennettä harjoittavien varustamojen sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin (konsortiot) 25 päivänä helmikuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 479/92⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ EYVL 124, 28.11.1962, s. 2751. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella N:o 1002/67/ETY (EYVL 306, 16.12.1967, s. 1).

⁽²⁾ EYVL 36, 6.3.1965, s. 533. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1215/1999 (EYVL L 148, 15.6.1999, s. 1).

⁽³⁾ EYVL L 285, 29.12.1971, s. 46. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla.

⁽⁴⁾ AEYVL L 374, 31.12.1987, s. 9. Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla.

⁽⁵⁾ EYVL L 143, 7.6.1991, s. 1.

⁽⁶⁾ EYVL L 55, 29.2.1992, s. 3. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla.

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

PERUSSÄÄNNÖKSET

1 artikla

Suora sovellettavuus

Perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut sopimukset, päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka eivät täytä mainitun artiklan 3 kohdan edellytyksiä, sekä perustamissopimuksen 82 artiklassa tarkoitettu määräävän aseman väärinkäyttö ovat kiellettyjä, eikä tämä edellytä ennakolta tehtyä päätöstä.

2 artikla

Todistustaakka

Kaikissa perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan soveltamismenettelyissä kansallisella ja yhteisön tasolla 81 artiklan 1 kohdan tai 82 artiklan määräysten rikkomista koskeva todistustaakka kuuluu osapuolelle, joka esittää määräyksiä rikottavan. Perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan edellytysten täyttymistä koskeva todistustaakka kuuluu sen sijaan osapuolelle, joka vetoaa kyseisestä kohdasta johtuvaan etuun.

3 artikla

81 ja 82 artiklan ja kansallisen kilpailuoikeuden välinen suhde

Jos perustamissopimuksen 81 artiklassa tarkoitettu sopimus, yritysten yhteenliittymien päätös tai yhdenmukaistettu menettelytapa taikka 82 artiklassa tarkoitettu määräävän aseman väärinkäyttö on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sovelletaan yhteisön kilpailuoikeutta kansallisen kilpailuoikeuden sijaan.

II LUKU

TOIMIVALTA

4 artikla

Komission toimivalta

1. Komissiolla on tässä asetuksessa vahvistetut valtuudet perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan soveltamiseksi.

2. Komissio voi antamallaan asetuksella määrittellä, minkä-tyyppiset 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat kuuluvat yrityksille asetetun rekisteröimisvelvoitteen piiriin. Tällöin komissio määrittelee myös rekisteröimistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä velvoitteen noudattamatta jättämisestä aiheutuvat seuraamukset. Sopimuksen, yhteenliittymän päätöksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan rekisteröimi-

nen ei anna rekisteröiville yrityksille tai yritysten yhteenliittymille mitään oikeuksia, eikä se estä tämän asetuksen soveltamista.

5 artikla

Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten toimivalta

Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisilla on toimivalta soveltaa yksittäistapauksissa perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan kieltoa, jos 81 artiklan 3 kohdassa asetetut edellytykset eivät täyty, ja 82 artiklan kieltoa. Toimiessaan omasta aloitteestaan tai kantelun perusteella ne voivat tehdä päätöksen, jolla määrätään rikkomisen lopettamisesta, toteutetaan välitoimenpiteitä, hyväksytään sitoumuksia tai määrätään sakkoo, uhkasakkoa taikka muita kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä seuraamuksia. Jos viranomaiset katsovat hallussaan olevien tietojen perusteella, että kiellon edellyttämät perusteet eivät täyty, ne voivat myös päättää, ettei niiden ole syytä toteuttaa toimenpiteitä.

6 artikla

Kansallisten tuomioistuinten toimivalta

Kansallisilla tuomioistuimilla, joihin perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan rikkomista koskevassa asiassa vedotaan, on myös toimivalta soveltaa 81 artiklan 3 kohdan määräyksiä.

III LUKU

KOMISSION PÄÄTÖKSET

7 artikla

Rikkomisen toteaminen ja lopettaminen

1. Jos komissio toteaa kantelun perusteella tai omasta aloitteestaan, että perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklaa rikotaan, se voi päätöksellään määrätä asianomaiset yritykset tai yritysten yhteenliittymät lopettamaan todetun rikkomisen. Komissio voi asettaa niille kaikki tarvittavat velvoitteet, mukaan lukien rakenteelliset korjaustoimenpiteet. Jos komissiolla on oikeutettu etu asiassa, se voi myös todeta tapahtuneen rikkomisen, joka on jo päättynyt.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun kantelun voivat tehdä jäsenvaltiot taikka luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka katsovat asian koskevan oikeutettua etuaan.

8 artikla

Välitoimenpiteet

1. Kiireellisissä tapauksissa, joissa vaarana on aiheuttaa kilpailulle vakavaa ja peruuttamatonta haittaa, komissio voi omasta aloitteestaan tehdä päätöksen välitoimenpiteistä, jos ensi näkemältä on todettavissa, että kyse on rikkomisesta.

2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaista päätöstä sovelletaan enintään vuoden ajan, mutta sen voimassaoloa voidaan jatkaa.

9 artikla

Sitoumukset

1. Jos komissio aikoo tehdä päätöksen, jossa rikkominen määrätään lopetettavaksi, ja kun asianomaiset yritykset esittävät sitoumuksia komission vastalauseiden poistamiseksi, komissio voi päätöksellään määrätä kyseisten sitoumusten noudattamisen yrityksille pakolliseksi. Päätös tehdään määräajaksi.

2. Riippumatta siitä, onko perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklan määräyksiä rikottu tai rikotaanko niitä edelleen, päätös lopettaa menettelyn.

3. Komissio voi aloittaa menettelyn uudelleen:

- a) jos jokin päätöksen perusteena ollut olennainen tosiseikka on muuttunut;
- b) jos asianomaiset yritykset rikkovat sitoumuksiaan; tai
- c) jos päätös on perustunut puutteellisiin, virheellisiin tai harhaanjohtaviin tietoihin.

10 artikla

Soveltamatta jättämisen toteaminen

Yhteisön yleistä etua koskevista syistä komissio voi omasta aloitteestaan tehdä päätöksen, jossa todetaan, että komission hallussa olevien tietojen perusteella perustamissopimuksen 81 artiklaa ei voida soveltaa sopimukseen, yritysten yhteenliittymien päätökseen tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan, koska joko 81 artiklan 1 kohdan edellytykset eivät täyty tai 81 artiklan 3 kohdan edellytykset täytyvät.

Komissio voi tehdä vastaavanlaisen toteamuksen perustamissopimuksen 82 artiklan osalta.

IV LUKU

YHTEISTYÖ KANSALLISTEN VIRANOMAISTEN JA TUOMIOISTUINTEN KANSSA

11 artikla

Komission ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö

1. Komissio ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset soveltavat yhteisön kilpailusääntöjä tiiviissä yhteistyössä.

2. Komissio toimittaa jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisille viipymättä jäljennökset tärkeimmistä asiakirjoista, jotka se on hankkinut 7, 8, 9 ja 10 artiklaa soveltamalla.

3. Kun jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten käsiteltäväksi on tuotu perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklan soveltamista koskeva asia tai kun ne soveltavat kyseisiä artikloja omasta aloitteestaan, niiden on ilmoitettava asiasta komissiolle menettelyn alussa.

4. Kun jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset aikovat tehdä perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan mukaisesti päätöksen, jossa määrätään lopettamaan rikkominen, hyväksytään sitoumuksia tai evätään ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisesta johtuvat edut, viranomaisten on ensin kuultava asiasta komissiota. Viranomaiset toimittavat komissiolle viimeistään kuukautta ennen päätöksen tekemistä yhteenvedon ja jäljennökset tärkeimmistä menettelyyn liittyvistä viranomaisasiakirjoista. Viranomaisten on komission pyynnöstä toimitettava jäljennöksiä myös muista asiakirjoista.

5. Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset voivat kuulla komissiota kaikissa muissakin yhteisön oikeuden soveltamistapauksissa.

6. Kun komissio aloittaa tämän asetuksen nojalla tehtävään päätökseen tähtäävän menettelyn, jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset menettävät toimivaltansa perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan määräysten soveltamiseen.

12 artikla

Tietojenvaihto

1. Vaikka kansallisissa säännöksissä säädettäisiinkin toisin, komissio ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset voivat välittää toisilleen tietoa kaikista tosiseikoista tai oikeudellisista seikoista, luottamukselliset tiedot mukaan lukien, ja käyttää niitä todisteina.

2. Edellä 1 kohdan nojalla siirrettyjä tietoja voidaan käyttää ainoastaan yhteisön kilpailuoikeuden soveltamiseen. Siirrettyjen tietojen perusteella voidaan määrätä ainoastaan taloudellisia seuraamuksia.

13 artikla

Menettelyn keskeyttäminen tai lopettaminen

1. Jos kantelu on tehty useampien jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisille tai jos useammat kilpailuviranomaiset aloittavat omasta aloitteestaan perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklan mukaisen menettelyn saman sopimuksen, yhteenliittymien päätöksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan osalta, se seikka, että toinen viranomainen käsittelee asiaa, on muille viranomaisille riittävä peruste menettelyn keskeyttämiseen tai kantelun hylkäämiseen. Komissio voi hylätä kantelun myös sillä perusteella, että jonkin jäsenvaltion kilpailuviranomainen käsittelee asiaa.

2. Jos jäsenvaltion kilpailuviranomaisille tai komissiolle esitetään kantelu sopimuksesta, yhteenliittymien päätöksestä tai yhdenmukaistetusta menettelytavasta, jota toiset kilpailuviranomaiset ovat jo käsitelleet, kantelu voidaan hylätä.

14 artikla

Neuvoa-antava komitea

1. Kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa on kuultava ennen tämän asetuksen 7, 9, 10, 22 artiklan ja 23 artiklan 2 kohdan nojalla tehtävää päätöstä.

2. Neuvoa-antava komitea koostuu jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten edustajista. Kukin jäsenvaltio nimeää yhden edustajan, jonka sijalla voi hänen ollessaan estynyt toimia toinen edustaja.

3. Kuuleminen voi tapahtua komission koolle kutsumassa kokouksessa, jonka puheenjohtajana toimii komissio ja joka järjestetään aikaisintaan 14 päivän kuluttua kokouskutsun lähettämisestä. Jäsenvaltiot voivat hyväksyä kokouksen järjestämisen myös aikaisemmin kuin 14 päivän kuluttua kutsusta. Komissio liittyy kokouskutsuun tutkittavana olevan asian tiivistelmän, jossa mainitaan tärkeimmät asiakirjat, sekä alustavan päätösluonnoksen. Neuvoa-antava komitea antaa lausunnon komission alustavasta päätösluonnoksesta. Se voi antaa lausuntonsa, vaikka jotkut sen jäsenistä tai heidän sijaisensa eivät ole läsnä.

4. Kuuleminen voi tapahtua myös kirjallisena menettelynä. Tällöin komissio asettaa jäsenvaltioille määräajan, jonka kuluessa niiden on esitettävä huomautuksensa. Komission on kuitenkin järjestettävä kokous, jos jokin jäsenvaltio sitä pyytää.

5. Lausunto esitetään kirjallisena ja liitetään päätösluonnokseen. Neuvoa-antava komitea voi suositella lausunnon julkistamista. Komissio voi päättää julkista lausunnon. Julkistamispäätöksessä otetaan asianmukaisesti huomioon yritysten oikeudet edut sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta.

6. Komissio voi omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä sisällyttää jäsenvaltion kilpailuviranomaisen käsittelemän asian neuvoa-antavan komitean kokouksen esityslistalle, jotta siitä voidaan keskustella ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

15 artikla

Yhteistyö kansallisten tuomioistuinten kanssa

1. Jäsenvaltioiden tuomioistuimet voivat perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklan soveltamisen menettelyjen yhteydessä pyytää komissiolta sen hallussa olevia tietoja tai sen lausuntoa yhteisön kilpailusääntöjen soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä.

2. Jäsenvaltioiden tuomioistuimet toimittavat komissiolle jäljennökset tuomioista, joissa sovelletaan perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklaa, kuukauden kuluessa tuomion antamisesta.

3. Yhteisön yleistä etua koskevista syistä komissio voi omasta aloitteestaan esittää jäsenvaltioiden tuomioistuimille kirjallisia tai suullisia huomautuksia menettelyissä, joihin liittyy perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklan soveltamista koskevia kysymyksiä. Komissio voi pyytää jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisia edustamaan sitä. Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset voivat esittää myös omasta aloitteestaan kansallisille tuomioistuimilleen kirjallisia tai suullisia huomautuksia.

Komissio ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset voivat pyytää kansallisia tuomioistuimia toimittamaan kaikki tähän tarvittavat asiakirjat.

16 artikla

Yhteisön kilpailuoikeuden yhtenäinen soveltaminen

Perustamissopimuksen 10 artiklan ja yhteisön oikeuden yhtenäistä soveltamista koskevan periaatteen mukaisesti kansallisten tuomioistuinten ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten on tehtävä kaikkensa välttääkseen komission päätösten kanssa ristiriitaisten päätösten tekemistä.

V LUKU

TUTKINTAVALTUUDET

17 artikla

Tutkinta talouden aloittain

1. Jos jäsenvaltioiden välisen kaupan kehitys, hintojen jousitamattomuus tai muut olosuhteet jollakin talouden alalla antavat aiheita epäillä, että kilpailu yhteismarkkinoilla on kyseisellä alalla rajoittunutta tai vääristynyttä, komissio voi toteuttaa kyseistä alaa koskevan yleisen tutkinnan ja pyytää tutkinnan yhteydessä kyseisellä alalla toimivilta yrityksiltä tietoja sekä tehdä tarkastuksia, jotka ovat tarpeen perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan soveltamiseksi.

Komissio voi erityisesti pyytää kyseisellä alalla toimivaa yritystä tai yritysten yhteenliittymää antamaan sille tiedoksi kaikki sopimukset, päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat.

2. Sovelletaan 18–23 artiklan säännöksiä soveltuvin osin.

18 artikla

Pyynnöt saada tietoja

1. Suorittaakseen tässä asetuksessa sille määrätty tehtävät komissio voi pyytää kaikki tarvittavat tiedot jäsenvaltioiden

hallituksilta ja kilpailuviranomaisilta sekä yrityksiltä ja yritysten yhteenliittymiltä.

2. Komissio mainitsee pyynnössään sen oikeusperustan, määräajan, jonka kuluessa tiedot on annettava, ja pyyntönsä tarkoituksen sekä 22 ja 23 artiklassa säädetty seuraamukset virheellisten, puutteellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamisesta.

3. Velvollisuus pyydettyjen tietojen antamiseen on yritysten omistajilla tai niiden edustajilla sekä oikeushenkilöiden, yhtiöiden tai oikeuskelpoisuutta vailla olevien yhteenliittymien osalta henkilöillä, joilla lain tai sääntöjen mukaan on kelpoisuus edustaa niitä. Asianmukaisesti valtuutetut lakimiehet voivat antaa pyydetty tiedot valtuuttajan nimissä. Viimeksi mainituilla on kuitenkin täysi vastuu siitä, että annetut tiedot ovat täydellisiä ja täsmällisiä eivätkä harhaanjohtavia.

4. Jos yritys tai yritysten yhteenliittymä ei anna pyydettyjä tietoja komission asettamassa määräajassa tai annetut tiedot ovat puutteellisia, komissio vaatii päätöksellään tietojen antamista. Päätöksessä yksilöidään vaaditut tiedot ja asetetaan tarkoituksenmukainen määräaika tietojen antamista varten. Siinä ilmoitetaan 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetystä seuraamuksista ja ilmoitetaan lisäksi 23 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädettyistä seuraamuksista tai asetetaan viimeksi mainitut seuraamukset. Päätöksessä ilmoitetaan myös oikeudesta hakea päätökseen muutosta yhteisöjen tuomioistuimelta.

19 artikla

Valtuudet kirjata lausumia

Suorittaakseen tässä asetuksessa sille määrätty tehtävät komissio voi kuulla kaikkia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, joilla saattaa olla hyödyllisiä tietoja, ja esittää tutkinnan kohteeseen liittyviä kysymyksiä sekä kirjata saamansa vastaukset.

20 artikla

Komission tarkastusvaltuudet

1. Suorittaakseen tähän asetukseen perustuvat tehtävät komissio voi toteuttaa kaikki tarvittavat tarkastukset yrityksissä ja yritysten yhteenliittymissä.

2. Toimihenkilöillä, jotka komissio on valtuuttanut tekemään tarkastuksen, on oikeus

a) päästä asianomaisten yritysten ja yritysten yhteenliittymien kaikkiin tiloihin, kaikille alueille ja kaikkiin kulkuneuvoihin;

- b) päästä kaikkiin muihin tiloihin, myös asianomaisten yritysten tai yritysten yhteenliittymien johtajien, hallituksen jäsenten ja muiden henkilöstön edustajien koteihin, jos siellä voidaan epäillä säilytettävän ammattiasiakirjoja;
- c) tutkia kirjanpitoa ja kaikkia muita ammattiasiakirjoja riippumatta siitä, millaiselle alustalle ne on laadittu;
- d) ottaa jäljennöksiä ja otteita tutkituista asiakirjoista;
- e) sinetöidä kaikki tilat tai ammattiasiakirjat tarkastuksen ajaksi;
- f) pyytää kaikilta yrityksen tai yritysten yhteenliittymän edustajilta tai henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä tietoja ja kirjata saamansa vastaukset.

3. Toimihenkilöillä, jotka komissio on valtuuttanut tekemään tarkastuksen on oikeus käyttää valtuuksiaan esitettyään kirjallisen valtuutuksen, jossa mainitaan tarkastuksen kohde ja tarkoitus ja 22 artiklassa säädetty seuraamukset, jos vaadittua kirjanpitoa tai muita ammattiasiakirjoja ei esitetä täydellisinä tai vastaukset 2 kohdan mukaisesti tehtyihin pyyntöihin ovat virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia. Komissio ilmoittaa tarkastuksesta hyvissä ajoin ennen sen suorittamista sen jäsenvaltion kilpailuviranomaiselle, jonka alueella tarkastus on määrä suorittaa.

4. Yritysten ja yritysten yhteenliittymien on alistuttava komission päätöksellään määräämiin tarkastuksiin. Päätöksessä on mainittava tarkastuksen kohde ja tarkoitus, määrättävä päivä, jona tarkastus alkaa, sekä ilmoitettava 22 artiklassa ja 23 artiklassa säädettyistä seuraamuksista ja oikeudesta hakea muutosta päätökseen yhteisöjen tuomioistuimelta. Komissio tekee kyseiset päätökset kuultuaan sen jäsenvaltion kilpailuviranomaista, jonka alueella tarkastus on määrä suorittaa.

5. Sen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen virkamiesten, jonka alueella tarkastus on määrä suorittaa, on kyseisen viranomaisen tai komission pyynnöstä aktiivisesti avustettava komission toimihenkilöitä. Tätä tarkoitusta varten toimihenkilöillä on 2 kohdassa määritellyt valtuudet.

6. Jos komission valtuuttamat toimihenkilöt toteavat, että yritys vastustaa tämän artiklan nojalla määrättyä tarkastusta, asianomainen jäsenvaltio avustaa komission valtuuttamia toimihenkilöitä tarkastuksen suorittamisessa ja tarjoaa tarvittaessa virka-apua.

Jos kansallinen lainsäädäntö edellyttää oikeusviranomaisen määräystä virka-avun käytön sallimiseksi, sitä voidaan pyytää turvaamistoimenpiteenä.

7. Kun komission valtuuttamat toimihenkilöt haluavat käyttää 2 kohdan b alakohdan mukaisia valtuuksiaan, sitä varten on ennakoitua hankittava oikeusviranomaisen määräys.

8. Komission päätöksen laillisuuden valvonta kuuluu yhteisöjen tuomioistuimelle. Kansallisten tuomioistuinten valtuudet kattavat ainoastaan komission päätöksen pätevyuden tarkistamisen sekä sen varmistamisen, että pakkokeinot eivät ole tarkastuksen tavoitteeseen suhteutettuina sattumanvaraisia eivätkä liiallisia. Kansallinen tuomioistuin ei voi päättää tarkastuksen tarpeellisuudesta eikä vaatia, että sille esitetään muita kuin komission päätöksessä esitettyjä seikkoja.

21 artikla

Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten suorittama tutkinta

1. Jäsenvaltion kilpailuviranomainen voi toteuttaa alueellaan kaikkia tutkintatoimenpiteitä kansallisen oikeuden mukaisesti toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen nimissä ja sen lukuun todetakseen perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklan rikkomisen. Viranomainen toimittaa saamansa tiedot niitä pyytäneelle viranomaiselle tämän asetuksen 12 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten on komission pyynnöstä suoritettava tarkastukset, joita komissio pitää tarpeellisina 20 artiklan 1 kohdan mukaisesti tai joista se on määrännyt 20 artiklan 4 kohdan mukaisella päätöksellään. Näiden tarkastusten suorittamisesta vastuussa olevat jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset käyttävät valtuuksiaan esitettyään sen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen antaman kirjallisen valtuutuksen, jonka alueella tarkastus on määrä suorittaa. Valtuutuksessa on mainittava tarkastuksen kohde ja tarkoitus.

Komission toimihenkilöt voivat komission tai sen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä, jonka alueella tarkastus on määrä suorittaa, avustaa asianomaisen viranomaisen toimihenkilöitä.

VI LUKU

SEURAAMUKSET

22 artikla

Sakot

1. Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, joka on enintään 1 prosentti edellisen tilikauden liikevaihdosta, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

- a) antavat virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja vastatessaan 17 artiklan tai 18 artiklan 1 tai 4 kohdan nojalla esitettyyn pyyntöön taikka eivät toimita tietoja 18 artiklan 4 kohdan nojalla tehdyssä päätöksessä asetetussa määräajassa;
- b) esittävät vaaditun kirjanpitonsa tai muut vaaditut liikeasia-kirjansa puutteellisina 20 artiklan tai 21 artiklan 2 kohdan nojalla suoritettun tarkastuksen yhteydessä taikka kieltäytyvät 20 artiklan 4 kohdan nojalla tehdyllä päätöksellä määrätystä tarkastuksesta;
- c) kieltäytyvät vastaamasta 20 artiklan 2 kohdan f alakohdan nojalla esitettyyn kysymykseen tai vastaavat virheellisesti, puutteellisesti tai harhaanjohtavasti;
- d) murtavat komission valtuuttamien toimihenkilöiden 20 artiklan 2 kohdan e alakohdan nojalla asettamat sinetit.

2. Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, joka on enintään 10 prosenttia kunkin rikkomiseen osallisen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

- a) rikkovat perustamissopimuksen 81 artiklan tai 82 artiklan määräyksiä;
- b) rikkovat tämän asetuksen 8 artiklan nojalla tehtyä päätöstä väli-toimenpiteiden määräämisestä;
- c) eivät noudata tämän asetuksen 9 artiklan nojalla tehdyn päätöksen mukaan pakollista sitoumusta.

3. Sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon rikkomisen vakavuuden lisäksi sen kesto.

4. Jos yritysten yhteenliittymä, joka on tuomittu maksamaan sakkoa tämän asetuksen nojalla, ei ole maksukykyinen, komissio voi vaatia sakon maksamista jokaiselta yhteenliittymään rikkomisajankohtana kuuluneelta yritykseltä. Kultakin yhteenliittymään kuuluneelta yritykseltä vaadittu määrä ei voi ylittää 10 prosenttia yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta.

5. Päätökset, jotka tehdään 1 ja 2 kohdan nojalla, eivät ole rikosoikeudellisia.

23 artikla

Uhkasakot

1. Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille uhkasakon, joka on enintään 5 prosenttia edellisen tilikauden keskimääräisestä päivittäisestä liikevaihdosta

kultakin viivästyspäivältä laskettuna päätöksessä määrätystä päivästä, pakottaakseen ne:

- a) tämän asetuksen 7 artiklan nojalla tehdyn päätöksen mukaisesti lopettamaan perustamissopimuksen 81 tai 82 artiklan määräysten rikkomisen;
- b) noudattamaan 8 artiklan nojalla tehtyä päätöstä väli-toimenpiteiden määräämisestä;
- c) noudattamaan 9 artiklan nojalla tehdyn päätöksen mukaan pakollista sitoumusta;
- d) antamaan täydellisinä ja virheettöminä tiedot, joita se on pyytänyt 18 artiklan 4 kohdan nojalla tehdyllä päätöksellä; tai
- e) alistumaan tarkastukseen, jonka se on määrännyt tämän asetuksen 20 artiklan nojalla tehdyllä päätöksellä.

2. Jos yritykset tai yritysten yhteenliittymät ovat täyttäneet velvoitteen, jonka tehosteeksi uhkasakko määrättiin, komissio voi määrätä uhkasakon lopullisen määrän pienemmäksi kuin se oli alkuperäisen päätöksen perusteella. Sovelletaan 22 artiklan 4 kohdan säännöksiä soveltuvin osin.

VII LUKU

VANHENTUMISAJAT

24 artikla

Seuraamusten määräämisen vanhentumisajat

1. Tämän asetuksen 22 ja 23 artiklaan perustuvia komission valtuuksia koskevat vanhentumisajat seuraavasti:

- a) kolme vuotta, jos on rikottu säännöksiä, jotka koskevat tietojen pyytämistä tai tarkastusten suorittamista;
- b) viisi vuotta, jos kyse on muista rikkomisista.

2. Vanhentumisaika alkaa kulua päivästä, jona rikkominen tapahtui. Jatketun tai uusitun rikkomisen osalta aika alkaa kuitenkin kulua siitä päivästä, jona rikkominen on lakannut.

3. Kaikki komission tai jäsenvaltion kilpailuviranomaisen suorittamat toimet rikkomisen tutkinnan tai rikkomista koskevan menettelyn aloittamiseksi keskeyttävät sakkojen ja uhkasakkojen määräämiseen sovellettavan vanhentumisaajan. Vanhentumisaika keskeytyy päivänä, jona toimi annetaan tiedoksi vähintään yhdelle rikkomiseen osalliselle yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle. Toimia, jotka keskeyttävät vanhentumisaajan kulumisen, ovat erityisesti:

- a) komission tai jäsenvaltion kilpailuviranomaisten kirjalliset pyynnöt saada tietoja;

- b) kirjallinen valtuutus, jonka komissio tai jäsenvaltion kilpailuviranomainen antaa toimihenkilöilleen tarkastuksen suorittamista varten;
- c) komission tai jäsenvaltion kilpailuviranomaisen menettelyn aloittaminen;
- d) komission tai jäsenvaltion kilpailuviranomaisen väitetiedoksianto.
4. Vanhentumisaika keskeytyy suhteessa kaikkiin rikkomiseen osallisiin yrityksiin tai yritysten yhteenliittymiin.
5. Vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen jokaisesta keskeytymisestä. Vanhentumisaika päättyy kuitenkin viimeistään sinä päivänä, jona pituudeltaan kahta vanhentumisaikaa vastaava määräaika on kulunut komission määräämättä sakkoa tai uhkasakkoa; tämä määräaika pitenee ajalla, joksi vanhentuminen katkeaa 6 kohdan mukaisesti.
6. Menettelyyn sovellettava vanhentumisaika katkeaa ajaksi, jonka komission päätöstä koskeva oikeudenkäynti on vireillä yhteisöjen tuomioistuimessa.

25 artikla

Täytäntöönpanon vanhentumisajat

1. Komission valtuuksia panna täytäntöön 22 ja 23 artiklan nojalla tehdyt päätökset rajoittaa viiden vuoden vanhentumisaika.
2. Vanhentumisaika alkaa kulua päivästä, jona päätös on tullut lainvoimaiseksi.
3. Seuraamusten täytäntöönpanoon sovellettavan vanhentumisaajan keskeyttää:
- a) sellaisen päätöksen antaminen tiedoksi, jolla on muutettu sakan tai uhkasakon alkuperäistä määrää taikka hylätty sen muuttamista koskeva hakemus;
- b) komission taikka jäsenvaltion komission pyynnöstä sakan tai uhkasakon täytäntöönpanemiseksi suorittama toimi.
4. Vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen jokaisesta keskeytymisestä.
5. Seuraamusten täytäntöönpanoon sovellettava vanhentumisaika katkeaa ajaksi:
- a) joksi on myönnetty maksuaikaa;

- b) jolla maksun täytäntöönpanoa on lykätty yhteisöjen tuomioistuimen päätöksellä.

VIII LUKU

KUULEMINEN JA SALASSAPITO

26 artikla

Osapuolten, kantelijoiden ja muiden kolmansien kuuleminen

1. Ennen 7, 8 ja 22 artiklassa sekä 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekemistä komission on varattava yrityksille tai yritysten yhteenliittymille, joita menettely koskee, tilaisuus esittää huomautuksensa komission niitä vastaan esittämistä väitteistä. Komissio perustaa päätöksensä yksinomaan väitteille, joista asianomaiset osapuolet ovat voineet esittää huomautuksensa. Kantelijat osallistuvat tiivistä menettelyyn.
2. Asianomaisten osapuolten puolustautumisoikeudet menettelyssä on täysin turvattu. Niillä on tiedonsaantioikeus edellyttäen kuitenkin, että otetaan huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta. Näiden oikeutettujen etujen perusteella ei voida estää sitä, että komissio saa paljastaa ja käyttää rikkomisen todistamiseksi tarvittavia tietoja.

Tiedonsaantioikeutta ei myönnetä luottamuksellisiin tietoihin eikä komission ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten sisäisiin asiakirjoihin. Komission ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten tai kilpailuviranomaisten välinen kirjeenvaihto jätetään erityisesti tämän ulkopuolelle, etenkin 11 ja 14 artiklan soveltamiseksi laaditut asiakirjat.

3. Jos komissio tai jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset pitävät sitä tarpeellisenä, ne voivat kuulla myös muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Hakemuksiin, joilla tällaiset henkilöt pyytävät tulla kuulluiksi, on suostuttava, jos ne osoittavat, että niillä on asiassa riittävä etu.

27 artikla

Salassapitovelvollisuus

1. Rajoittamatta 12 ja 15 artiklan soveltamista, 17–21 artiklaa sovellettaessa saatuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten ne on koottu.
2. Rajoittamatta 11, 12, 14, 15 ja 26 artiklan säännösten soveltamista, komissio ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset sekä niiden virkamiehet ja muut toimihenkilöt eivät saa ilmaista tietoja, jotka ne ovat saaneet tai joita ne ovat vaihtaneet tätä asetusta sovellettaessa ja jotka luonteensa perusteella ovat salassa pidettäviä.

IX LUKU

RYHMÄPOIKKEUKSET

28 artikla

Ryhmäpoikkeusasetusten antaminen

1. Perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi antamallaan asetuksella julistaa, että 81 artiklan 1 kohdan määräykset eivät koske sopimusten, yritysten yhteenliittymien päätösten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmää, jos tämän artiklan 2–5 kohdassa määritellyt edellytykset täyttyvät.

2. Ryhmäpoikkeusasetuksissa on määriteltävä ne sopimusten, päätösten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmät, joihin niitä sovelletaan ja määritettävä erityisesti ne rajoitukset, joille ei myönnetä poikkeusta, ja tarvittaessa edellytykset, jotka on täytettävä.

3. Ryhmäpoikkeusasetusten on oltava määräaikaaisia.

4. Suunnitellessaan ryhmäpoikkeusasetuksen antamista komissio julkaisee siitä luonnoksen ja kehottaa kaikkia asianomaisia osapuolia esittämään sille huomautuksensa määräajan kuluessa, jonka komissio vahvistaa ja jonka on oltava vähintään kuukausi.

5. Komissio kuulee kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa ennen asetusluonnoksen julkaisemista ja ennen asetuksen antamista.

29 artikla

Peruuttaminen yksittäistapauksessa

1. Jos komissio havaitsee omasta aloitteestaan tai kantelun perusteella, että yksittäisessä tapauksessa ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitetuilla sopimuksilla, päätöksillä tai yhdenmukaistetuilla menettelytapoilla on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat ristiriidassa perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan kanssa, se voi peruuttaa kyseisen asetuksen soveltamisesta johtuvan edun.

2. Jos ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitetuilla sopimuksilla, päätöksillä tai yhdenmukaistetuilla menettelytapoilla on yksittäisessä tapauksessa perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan kanssa ristiriidassa olevia vaikutuksia jäsenvaltion alueella tai sellaisella osalla siitä, joka täyttää kaikki erillisten maantieteellisten markkinoiden tunnuspiirteet, kyseisen jäsenvaltion kilpailuviranomainen voi peruuttaa kyseisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisesta johtuvan edun tällä alueella.

30 artikla

Asetus soveltamisalan rajoittamisesta

Tämän asetuksen 28 artiklan nojalla annetussa ryhmäpoikkeusasetuksessa voidaan vahvistaa edellytykset, joiden perusteella sen soveltamisalan ulkopuolelle voidaan jättää määrätyillä

markkinoilla voimassa olevat tietynlaiset sopimukset, päätökset tai yhdenmukaistetut menettelytavat; komissio voi vahvistaa asetuksella, että nämä edellytykset täyttyvät, ja asettaa määräajan, jonka päätyttyä ryhmäpoikkeusasetusta ei enää sovelleta kyseisiin sopimuksiin, päätöksiin tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin kyseisillä markkinoilla; määräajan on oltava vähintään kuusi kuukautta. Sovelletaan 28 artiklan 4 ja 5 kohdan säännöksiä soveltuvin osin.

X LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

31 artikla

Päätösten julkistaminen

1. Komissio julkistaa päätökset, jotka se tekee 7–10 sekä 22 ja 23 artiklan nojalla.

2. Julkistaessa mainitaan asianomaiset osapuolet ja päätöksen pääasiallinen sisältö mukaan lukien määrätty seuraamus. Siinä on otettava huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei niiden liiketalousasemia paljasteta.

32 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen valvonta

Yhteisöjen tuomioistuimella on täysi harkintavalta tutkiessaan valitukset päätöksistä, joilla komissio on määrännyt sakon tai uhkasakon; se voi poistaa sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sitä.

33 artikla

Soveltamisalan ulkopuolelle jättäminen

Tätä asetusta ei sovelleta sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin eikä perustamissopimuksen 82 artiklassa tarkoitettuun määräävän aseman väärinkäyttöön seuraavilla aloilla:

- kansainvälisen meriliikenteen hakurahtiliikenne,
- saman jäsenvaltion satamien välinen meriliikenne,
- yhteisön ja kolmansien maiden välinen lentoliikenne.

34 artikla

Täytäntöönpanosäännökset

Komissio valtuutetaan antamaan tämän asetuksen täytäntöönpanon kannalta aiheelliset säännökset. Kyseiset säännökset voivat koskea erityisesti seuraavia seikkoja:

- a) rekisteröimisvelvoitteen käyttöönottoa tiettyjen sopimusryhmien osalta;
- b) tämän asetuksen 7 artiklan mukaisesti esitettyjen kantelujen muotoa, sisältöä ja muita yksityiskohtia sekä kantelujen hylkäämisessä sovellettavaa menettelyä;
- c) 11 artiklassa tarkoitettuja tietoja ja kuulemista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä;
- d) 26 artiklassa tarkoitettua kuulemista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä.

XI LUKU

SIIRTYMÄ- JA LOPPUSÄÄNNÖKSET

35 artikla

Siirtymäsäännökset

1. Asetuksen N:o 17 2 artiklan nojalla komissiolle esitetyt hakemukset ja asetuksen N:o 17 4 ja 5 artiklan nojalla tehdyt ilmoitukset sekä asetusten (ETY) N:o 1017/68, (ETY) N:o 4056/86 ja (ETY) N:o 3975/87 nojalla tehdyt vastaavat hakemukset ja ilmoitukset ovat tämän asetuksen soveltamispäivästä alkaen mitättömiä.

Komission mainittujen asetusten nojalla tekemien perustamis-sopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevien päätösten voimassaoloaika päättyy tämän asetuksen soveltamispäivänä.

2. Asetuksen N:o 17 ja asetusten (ETY) N:o 1017/68, (ETY) N:o 4056/86 sekä (ETY) N:o 3975/87 mukaisesti toteutetut menettelyt ovat voimassa tätä asetusta sovellettaessa.

36 artikla

Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten nimeäminen

Jäsenvaltioiden on nimettävä kilpailuviranomaiset, joilla on toimivalta soveltaa perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklaa, ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet antaakseen näille viranomaisille valtuudet soveltaa kyseisiä määräyksiä ... mennessä.

37 artikla

Asetuksen (ETY) N:o 1017/68 muuttaminen

Muutetaan asetus (ETY) N:o 1017/68 seuraavasti:

- Poistetaan 2 artikla.
- Korvataan 3 artiklan 1 kohdassa ilmaisu ”Edellä 2 artiklassa tarkoitettu kieltö” ilmaisulla ”Perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kieltö”.

3. Poistetaan 5–29 artikla.

4. Poistetaan 30 artiklan 2 ja 3 kohta.

38 artikla

Asetuksen (ETY) N:o 2988/74 muuttaminen

Lisätään asetukseen (ETY) N:o 2988/74 7 a artikla seuraavasti:

”7 a artikla

Soveltamisalan ulkopuolelle jättäminen

Tätä asetusta ei sovelleta neuvoston asetuksen (EY) N:o ... (*) nojalla toteutettuihin toimenpiteisiin.

(*) EYVL L ...”

39 artikla

Asetuksen (ETY) N:o 4056/86 muuttaminen

Muutetaan asetus (ETY) N:o 4056/86 seuraavasti:

1. Muutetaan 7 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

”1. Velvoitteen laiminlyönti

Jos asianomaiset osapuolet rikkovat velvoitetta, joka 5 artiklan mukaan liittyy 3 artiklassa säädettyyn poikkeukseen, komissio voi rikkomisen lopettamiseksi neuvoston asetuksessa (EY) N:o ... (*) säädetyin edellytyksin

— antaa asianomaisille osapuolille osoitettuja suosituksia;

— jos osapuolet eivät noudata suosituksia, rikkomisen vakavuuden mukaan tehdä päätöksen, jolla joko kielletään heitä toteuttamasta joitakin toimia tai vaaditaan heitä suorittamaan jotkin toimet taikka jolla peruutetaan heille ryhmäpoikkeuksesta johtuva etu.

(*) EYVL L ...”

b) muutetaan 2 kohta seuraavasti:

i) korvataan a alakohdan ilmaisu ”II jaksossa säädetyin edellytyksin” ilmaisulla ”asetuksessa (EY) N:o ... säädetyin edellytyksin”;

- ii) korvataan c alakohdan i alakohdan toisen kohdan toinen virke seuraavasti tekstillä:

"Samalla komissio päättää asetuksen (EY) N:o ... 9 artiklassa asetetuista edellytyksistä, hyväksyykö se asianomaisten yritysten esittämät sitoumukset niin, että muun muassa konferenssin ulkopuolella olevat varustamat pääsisivät markkinoille".

2. Poistetaan 8 artiklan 1 kohta.
3. Muutetaan 9 artikla seuraavasti:
  - a) korvataan 1 kohdassa ilmaisu "15 artiklassa tarkoitettulle neuvoo-antavalle komitealle" ilmaisulla "asetuksen (EY) N:o .../. ... artiklassa tarkoitettulle neuvoo-antavalle komitealle";
  - b) korvataan 2 kohdassa ilmaisu "15 artiklassa tarkoitettulle neuvoo-antavalle komitealle" ilmaisulla "asetuksen (EY) N:o .../. ... artiklassa tarkoitettulle neuvoo-antavalle komitealle".
4. Poistetaan 10–25 artikla.
5. Poistetaan 26 artiklasta ilmaisu "10 artiklassa tarkoitettujen valitusten ja 12 artiklassa tarkoitettujen hakemusten muodosta, sisällöstä ja muista yksityiskohdista sekä 23 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista kuulemisista".

40 artikla

Asetuksen (ETY) N:o 3975/87 muuttaminen

Poistetaan asetuksesta (ETY) N:o 3975/87 3–19 artikla.

41 artikla

Kumoamiset

Kumotaan asetukset N:o 17, N:o 141, N:o 19/65/ETY, (ETY) N:o 2821/71, (ETY) N:o 3976/87, (ETY) N:o 1534/91 ja (ETY) N:o 479/92.

Viittaukset kumottuihin asetuksiin katsotaan tehdyiksi tähän asetukseen.

42 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Asetusta sovelletaan ...

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.